

TOPTECHNIEK IN BEDRIJF IN REGIO RIJNMOND

DATUM: 31 MAART 2015

ACHTERGROND

Voor de regio Rijnmond is een continue instroom van nieuwe leerlingen in het VMBO en doorstroom van leerlingen vanuit het VMBO noodzakelijk om de regio van voldoende personeel te voorzien. Vooral de techniek is een gebied waar alle partijen zich eenduidig aan committeren: De regio kan niet zonder goede technische leerlingen.

Voor het VMBO is ingezet op het afstemmen van de schoolportfolio's tussen de VMBO instellingen om zo een gericht aanbod aan geïnteresseerde techniek leerlingen te doen. Daarnaast zijn gezamenlijke acties uitgezet om de voorlichting en werving te versterken. Het professionaliseren van de docenten en management zijn hierbij de hoofdlijnen van de aanpak.

SAMENWERKING IN DE REGIO RIJNMOND

Na een moeizame start, waarin onduidelijkheid over rollen en taken tussen de verschillende betrokken partijen een schaduw wierp op het daadwerkelijk gestalte geven van samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het uitvoeren van de plannen die uit de regiovisie voortvloeiden, is in 2014 gekozen voor een stevige bestuurlijke herinrichting van de projectorganisatie. Daarmee is een transparante infrastructuur opgebouwd waarin een duidelijke scheiding is aangebracht tussen bestuurlijke verantwoordelijkheid (door een bestuurscommissie), management en aansturing (directeurenoverleg) en uitvoering (door een onderwijs servicegroep). Opdrachtgeversschap en opdrachtnemerschap zijn in de nieuwe opzet stevig ingebed. Hierdoor is een stevige basis ontstaan voor structurele samenwerking in de regio, die sindsdien niet alleen in een stroomversnelling is geraakt maar ook ruimte heeft geboden om alle activiteiten te verknopen aan een centraal uitgangspunt: het inrichten van doorlopende leerlijnen, van primair onderwijs tot en met HBO/WO niveau. Hiermee is ook een gezonde voedingsbodem ontstaan om de eerste voorzichtige resultaten die in de beginfase van het project zijn geboekt – het opzetten van werkateliers voor docenten, een robotproject en een LOB onderzoek – te kunnen verankeren in een breder en gedragen samenwerkingsverband.

De samenwerking is vooralsnog sterk gericht op onderwijsinstellingen uit Rotterdam. Het verbreden en versterken van de samenwerking met partijen buiten de stad zou voor verdere regionale inbedding en bestendiging kunnen zorgen.

MACRODOELMATIGHEID

De samenwerkende onderwijsinstellingen hebben in 2014 een inventarisatie en analyse van de verschillende onderwijsportfolio's gemaakt. Op die manier is inzichtelijk gemaakt welk opleidingsaanbod aanwezig is in de regio, op welke domeinen overlap zit en waar zich witte vlekken bevinden. Aan de hand van deze analyse zal de bestuurscommissie worden gevraagd om stappen te gaan zetten om tot een samenhangende, macrodoelmatige invulling van het regionaal onderwijsaanbod te komen en opleidingen daadwerkelijk te gaan

‘uitwisselen’, een stap die bij aanvang van de samenwerking ondenkbaar was. Onderwijsinstellingen hebben de afgelopen periode door op verschillende niveaus (van bestuurlijk tot uitvoerend) samen te werken een basis gelegd voor voldoende wederzijds vertrouwen en begrip om buiten de muren van de instelling te durven kijken.

Macrodoelmatigheid vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt (wat is de behoefte vanuit het technisch bedrijfsleven) krijgt gestalte op opleidingsniveau en kringen van bedrijven rondom scholen, maar valt vooralsnog buiten de formele samenwerkingsstructuur en behelst met name het maken van concrete afspraken over stageplekken, gastlessen en andere vormen van inhoudelijke betrokkenheid. Het verkennen van strategische vergezichten – wat wordt er gevraagd van de technische vakkracht van de toekomst – is een onderwerp dat weliswaar complex is, maar in steeds grotere mate van belang zal gaan zijn om leerlingen een relevant toekomstperspectief te bieden. Dit is een thema dat ook de komende periode aandacht vanuit het samenwerkingsverband zal krijgen.

VAKMANSCHAPSRROUTE

De vier Vakscholen die onderdeel uitmaken van het samenwerkingsverband hebben allemaal een vakmanschaproute ingericht, die wordt ondersteund door de onderwijskundige servicegroep. Deze vakmanschaproutes zijn in schooljaar 2014/2015 van start gegaan. Het bedrijfsleven is betrokken geweest bij de opzet van deze routes – er is nadrukkelijk rekening gehouden met de vraag waar de regionale arbeidsmarkt behoefte aan had.

TECHNOLOGIEROUTE

In schooljaar 2014/2015 is één technologieroute van start gegaan op het Libanon College. Daarnaast zijn in de regio zes technologieroutes in een vergevorderd stadium van voorbereiding en worden de mogelijkheden verkend voor nog eens drie aanvullende ‘routes’. Daarmee lijkt het inrichten van deze doorlopende leerlijnen langzaam maar zeker stevig gestalte te krijgen in de regio Rijnmond. Belangrijk om te vermelden is dat al aan de voorkant van deze routes is nagedacht en gesproken over macrodoelmatigheid, niet alleen tussen onderwijsinstellingen maar ook met het bedrijfsleven, dat betrokken wordt bij het formuleren van uitdagende en relevante praktijkopdrachten.

BETROKKENHEID BEDRIJFSLEVEN

Structurele samenwerking met het bedrijfsleven op het niveau van de regio is een onderwerp dat minder prominent op de ontwikkel- en uitvoeringsagenda heeft gestaan (al is er op bestuurlijk niveau wel sprake van afstemming met lokale overheden en brancheorganisaties). Enerzijds omdat is geïnvesteerd in het op de rit krijgen van een goede organisatie- en governance structuur voor de samenwerkende onderwijsinstellingen, anderzijds omdat scholen vaak al beschikten over eigen netwerken van bedrijven en er in de regio twee Technet Kringen actief waren bij de start van het programma. Met name de Technet Kring Nieuwe Waterweg Noord (NWN) is zeer actief en succesvol in het verbinden van onderwijs en bedrijfsleven. Dat biedt perspectief om de aanpak van deze Technet Kring te gaan verbreden en uit te rollen in de regio. Daarbij blijft het zaak om bestaande netwerken – die vaak samenhangen met persoonlijke contacten tussen scholen/docenten en bedrijven – te koesteren en vanuit de samenwerking ondersteuning en impulsen te bieden.

In het verlengde van de noodzaak om in de pas te blijven lopen met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de wens om relevante 'vakmensen van de toekomst' te kunnen afleveren, liggen er wensen en kansen om structurele samenwerking aan te gaan met (grote) ondernemingen om daar samen in op te trekken. Shell is een voorbeeld van een bedrijf dat bereid is om in een dergelijke samenwerking te investeren en ook leerlingen de mogelijkheid wil bieden om kennis te maken met de beroepspraktijk.

PROFESSIONALISERING DIRECTEUREN EN DOCENTEN

In de regio Rijnmond is een opleidings- en ontwikkelingsprogramma voor docenten ontwikkeld met aansprekende resultaten. Vertrekpunt voor het programma zijn de wensen en leervragen van docenten, variërend van generieke vaardigheden (netwerken met bedrijven, risicomanagement, beelden van techniek) tot vakinhoudelijke ontwikkelingen (3D printen, CNC gestuurde frees etc). Aan de docenten van de verschillende onderwijsinstellingen worden collectieve workshops per thema aangeboden. Bedrijven spelen een belangrijke inhoudelijke rol en bieden docenten zicht op de stand der techniek. Jaarlijks worden 5 van deze Ateliers georganiseerd voor docenten, die hier buitengewoon enthousiast over zijn.

Naast de sessies voor docenten worden jaarlijks drie Werkateliers voor schooldirecteuren georganiseerd. Op die manier wordt ook de directies de kans geboden om ervaringen uit te wisselen en kennis van ontwikkelingen in de techniek te nemen.

De stip aan de horizon voor de investeringen in dit professionaliseringstraject is het optuigen van een brede 'Rotterdam Academy' voor de regio.

GEZAMENLIJKE TECHNIEKPROMOTIE

Gezamenlijke techniekpromotie heeft geen prioriteit gehad binnen Tib Rijnmond. Onderwijsinstellingen hebben hun eigen communicatiemiddelen- en kanalen voor het voorlichten en werven van leerlingen en daar is de afgelopen periode aan vastgehouden. De vraag of er behoefte is aan gezamenlijk opereren op het vlak van techniekpromotie is er een die nu speelt op bestuurlijk niveau, waar kansen en mogelijkheden worden verkend.

Op basis van de best practices van de aangesloten scholen is bij de start een actielijn opgezet door het actief betrekken van de PO scholen middels het aanbieden van technieklessen. Hierdoor zijn de VO scholen actief op pad gegaan om meer contact te zoeken met de omringende PO scholen. Dit heeft als resultaat een instroomvergroting (-behoud) tot gevolg gehad. Deze aanpak wordt ook naar de toekomst toe verder door de VO scholen opgepakt.

BIJVANGST TOPTECHNIEK IN BEDRIJF IN RIJMOND

De belangrijkste bijvangst van Toptechniek in Bedrijf in Rijnmond is dat er door de samenwerking – en de daarvoor ingerichte organisatiestructuur – een gremium is ontstaan dat een steeds grotere aantrekkingskracht lijkt te krijgen in de regio. Kleinere initiatieven zoeken zelf contact om samenwerkingsmogelijkheden te verkennen, waarmee Tib niet alleen als een vliegwiel fungeert maar ook de samenhang van alle initiatieven in de regio kan bewaken.

Het samenwerkingsverband heeft een stevige positie in de regio gekregen. De waarde daarvan wordt bijvoorbeeld onderstreept door het feit dat er rechtstreekse betrokkenheid vanuit het gremium is bij stedelijk onderwijsbeleid. Daarmee is het samenwerkingsverband stevig verankerd in de driehoek overheid – onderwijs en bedrijfsleven.

TOEKOMSPERSPECTIEF

De verwachting is dat de ingezette samenwerking en focus op het gezamenlijk creëren van doorlopende leerlijnen ook na het aflopen van het formele Tib programma zal worden gecontinueerd. De bestaande samenwerkingsstructuur is niet afhankelijk van individuen en daarmee weinig kwetsbaar. Er is een brede wens om de blik naar buiten die de afgelopen periode is ontstaan aan de kant van onderwijsinstellingen te bestendigen. Structurelere samenwerking met het bedrijfsleven biedt bovendien kansen om beter aan te sluiten bij de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt en het gat tussen onderwijs en beroepspraktijk zo klein mogelijk te houden. Financiering vanuit OCW/PBT zijn daar geen noodzakelijke voorwaarden voor. Het uitwisselen van ervaringen tussen regio's en zicht op *best practices* wordt daarentegen als buitengewoon belangrijk en inspirerend gezien.

In Rijnmond is geleerd dat het belangrijk is om een zuivere structuur te borgen die als vertrekpunt voor vertrouwen en samenwerking kan dienen. De vernieuwing en samenwerking krijgt voorts gestalte op het niveau van onderwijsinstellingen. Op dat niveau moet voldoende draagvlak en ondersteuning zijn om innovatie van de grond te krijgen. In het verlengde hiervan is de grondhouding in de regio dat het Techniepact invulling moet krijgen aan de hand van bewezen effectieve inzet en projecten in de regio om te voorkomen dat het een inhoudsloos bestuurlijk construct wordt. Toptechniek In Bedrijf zou daarmee invulling moeten geven aan (onderdelen van) het Techniepact, en niet andersom.

BEST PRACTICE:

De Professionalisering directies en docenten